CRIZA COVID-19- AMENINȚARE LA ADRESA SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

COVID-19 CRISIS - THREAT TO INTERNATIONAL SECURITY

Svetlana CEBOTARI[67]
doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar
Departamentul Relații Internaționale
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative
Universitatea de Stat din Moldova
Chișinău, Republica Moldova

Abstract: *One of the problems that are present not only on the international arena, but also on the work table, in the laboratories of virologists, in the scientific discourse of polemologists, political scientists, economists and specialists in other fields refers to the problem regarding the impact of COVID-19 crisis on international security. The purpose of this article is to analyze the impact of COVID-19 crisis on international security*

Cuvinte cheie: criză Covid-19, pandemie, impact, stat, politică, securitate internațională

Introducere.

Începutul secolului XXI rămâne marcat de numeroase probleme de securitate împotriva cărora comunitatea internațională încearcă să lupte prin toate mijloacele: sărăcia; stagnare economică; distribuția inegală a resurselor și a averii; structuri sociale slabe; lipsa bunei guvernări; discriminare sistematică; opresiunea minorităților; efectul destabilizator al fluxurilor migratorii; antagonisme etnice; intoleranță religioasă și culturală; nedreptate socială; proliferarea armelor de distrugere în masă și calibru mic [3]. Pe lângă multitudinea problemelor prezente, emergența crizei Covid-19 va marca pentru mult timp sistemul internațional de securitate.

Pandemia Covid-19 ia din ce în ce mai mult forma unui uragan care, după ce a devastat o parte a Chinei, a afectat Iranul și, apoi, cu un nou salt Europa și Statele Unite, s-a extins spre nord, implicând Federația Rusă, iar în direcția sudică – zona Mediteraniană, Africa și America de Sud.Actualmente, suntem prezenți la expansiunea pandemiei pe întreg mapamondul. Puterea sa nu a fost încă epuizată și nu este sigur că măsurile de izolare, adoptate într-o ordine haotică de toate statele, vor putea să-și conțină efectele imediate asupra zonelor contaminate. Nesiguranța internațională a crescut semnificativ în ultimul timp. Într-un context deteriorat al relațiilor internaționale și la tensiunile prezente pe mapamond s-a adăugat și criza Covid-19. Atenția la nivel mondial este inevitabil absorbită de flagelul crizei Covid-19, care acționează ca un șoc global strategic [7] și care are un impact masiv asupra securității internaționale [2].

Impactul crizei Covid -19 asupra (in)securității internaționale

Criza Covid-19, declanșată în decembrie 2019a perturbat sistemul internațional de securitate. Totuși, pentru o mai bună comprehensiune a efectelor pandemiei Covid-19 asupra sistemului internațional de securitate, apare necesitatea de a face referință la unele teze înaintate de către specialiștii în domeniu.

Pentru a înțelege efectele crizei asupra sistemului internațional de securitate este nevoie de ceva timp. Conform opiniei lui Sh. Hunter, Profesor în cadrul Universității Americane din Georgetown, natura acestor efecte depinde de comportamentul actual al statelor [8]. Aceeași opinie este susținută și de către purtătorul de cuvânt al misiunii permanente a Republicii Islamice Iran la Organizația Mondială A. Miryuzefi. Este prea devreme pentru a specula despre consecințele și forma sistemului internațional în „era post-

[67]svetlana.cebotari@mail.ru

coronavirus", întrucât ne aflăm în mijlocul unei crize, ne aflăm într-o situație extrem de instabilă, dimensiunea, durata și consecințele căreea rămân a fi neclare [8]. Totuși, criza Covid -19, conform poziției lui A. Miryuzefi, va avea efecte care vor condiționa consolidarea naționalismului, slăbirea liberalismului, accelerarea declinului puterii americane. De asemenea, criza va condiționa o noua polarizare globală și promovarea în continuare a poziției Chinei. Va crește numărului de guverne falimentare, prețuri scăzute la petrol și energie, precum și pierderi uriașe pentru țările producătoare de petrol împreună cu producătorii gazului de șist, cât și creșterea și consolidarea pieței forței de muncă de la distanță, precum și cumpărăturile online [8].

Opinii similare sunt împărtășite și de către M.Tafreshi, specialist în politică externă. Astfel, conform opiniei lui Tafreshi, impactul Covid-19 asupra tendințelor internaționale, va avea consecințe imediate, pe termen mediu și lung, cât și se va răfrânge asupra unor aspecte naționale, regionale și internaționale. De asemenea, focarul de coronavirus, conform poziției lui Tafreshi, poate avea consecințe economice, sociale, politice și chiar culturale [8]. Aceeași opinie o are și A. Marrone. Supunând analizei efectele crizei Covid-19 asupra sistemului internațional de securitate, A. Marrone consideră că criza și recesiunea economică în Occident vor avea trei efecte importante asupra sistemului internațional de securitate: la nivel militar, industrial și politic-strategic [5].

Nu mai puțin impact ar avea pandemia Covid-19 și asupra constituirii unui nou echilibru de putere. Deja înainte de emergența pandemiei, sistemul internațional se îndrepta spre o formă de multipolarism. Însă modul în care se va dezvolta acest nou sistem mondial este încă de văzut. După cum a subliniat Henry Kissinger, odată ce situația de urgență se va termina, pentru a evita escaladarea unui haos și a unei nesiguranțe, lumea va încerca să găsească un nou echilibru. Pentru a evita acest risc, Occidentul va trebui să fie pe teren, într-un mod unificat, prin organizațiile sale cele mai importante -UE și NATO. La aceste aspecte putem adăuga în sfârșit concurența dintre SUA și China, care a început înainte de criză, care ar putea crește după pandemie. Tot în această privință, la nivel euro-atlantic, este esențial să definim o strategie comună clară [4]. Dacă criza coronavirus a arătat ceva clar, acest „ceva" este că China este în drum spre puterea globală, în timp ce S.U.A. se retrage. Lumea previzibilă a Occidentului așa cum o cunoaștem din perioada Războiului Rece aparține trecutului. Mulți piloni care garantează securitatea și prosperitatea noastră se vor rupe. Și ar putea exista o mare luptă între China și Statele Unite [7].

La sfârșitul crizei Covid-19, țările occidentale ar putea plăti cel mai mare preț, descurajarea și capacitatea lor de intervenție ar putea scădea obiectiv. Dacă perspectiva este ca în lume să rămână multe focare, riscul de a scăpa de orice control și de a se transforma în focuri furioase rămâne ridicat și în crește. Din acest punct de vedere, cei patru actori majori actuali pe scenariul de apărare și securitate (Statele Unite, Federația Rusă, China și Uniunea Europeană), este de conceput că la sfârșitul crizei să ajungem la acest rezultat: Statele Unite și Uniunea Europeană (sau, mai bine zis, țările sale majore, singurele angajate de fapt în acest domeniu) să slăbească economic, inclusiv și pe frontul politic intern, vor reduce resursele destinate apărării și securității; Rusia (probabil) și China (mai puțin slăbită de criza Covid-19) și, datorită regimurilor lor autoritare și de sus în jos, să devină mai capabile să controleze situația internă.

Aceast scenariu consolidează modele politice și instituționale autoritare (pe lângă țările tradiționale din Orientul Mijlociu, Turcia, Brazilia, India, cu o oarecare emulație chiar și în UE). În noul cadru geo-strategic, acești actori noi ar putea reprezenta un potențial pericol, deoarece sunt puțini sau deloc condiționați de opinia lor publică și, prin urmare, capabili să se deplaseze mai liber pe tabla de șah din lume. Coeziunea Uniunii Europene, care a fost deja grav testată de valurile migrației și divergențele financiare, a primit o lovitură severă în ultimele luni.

„Suveranitatea" politică și ideologică, care s-a manifestat pe tema imigrației, apoi s-a extins la problemele economice și relațiile comerciale internaționale, a fost dezlănțuită acum pe planul sănătății. Cel mai potrivit slogan pentru a defini răspunsurile statelor membre a UE la Covid-19: nicio alegere coordonată, închiderea frontierelor interne, chiar și unele

episoade de blocare a aprovizionării cu produse pentru sănătate (nu numai a producției naționale, ci chiar în tranzit). Integrarea în UE evidențiază astfel toate limitele sale. De aici și o nouă preocupare: dacă, în fața acestei situații de urgență pentru sănătate, statele membre s-au închis singure frontierele (uneori într-un mod scandalos), nu ar trebui să se ia în considerare și alte situații potențiale de urgență [6].

În contextul provocării pentru „un nou echilibru", pe care pandemia a făcut-o și mai necesară, există câteva probleme potențial foarte importante care, odată ce criza se va termina, ar putea apărea. Prima problemă se referă la destabilizarea Orientului Mijlociu-crizele nesoluționate din Siria, Libia și Yemen. Pandemia ar putea favoriza o destabilizare suplimentară a acestei regiuni, cu consecințe posibile pentru noile campanii teroriste, crize politice grave, noi valuri migratorii și chiar agravarea climatului perenal al tensiunii. Cu cât zona Orientului Mijlociu va fi mai instabilă, cu atât securitatea internațională va fi supusă amenințărilor[4].

Pornind de la impactul Covid-19 asupra securității internaționale, merită atenție analiza elaborată de cătreA. Manciullia asupra dimensiunii militare. Conform poziției înaintate de către A. Manciulli, criza Covid-19 va condiționa apariția unui Vest mai puțin apărat. Deși guvernele din Europa și America de Nord investesc pe bună dreptate resurse uriașe pentru a face față atât situațiilor de urgență pentru sănătate, cât și, la o scară mult mai mare a impactului socio-economic al carantinei, aceasta în timpul apropiat va necesita mai multe datorii publice, cât și reducerile ulterioare ale cheltuielilor guvernamentale.Prin urmare, bugetele de apărare ale statelor vor fi supuse reducerilor. În funcție de mărimea reducerilor, capacitățile militare ale statelor membre NATO - în special cele din vestul Europei, unde percepția amenințărilor externe este relativ scăzută - ar fi deteriorate într-o măsură mai mult sau mai puțin semnificativă. În plus, în urma pandemiei, forțele armate aliate ar putea vedea o extindere a atribuțiilor lor tocmai către domeniul apărării, și anumeîmpotriva amenințărilor biologice. Deci,statele aliate vor fi impuse să se implice în mai multe activități privind asigurarea securității cu mai puține resurse financiare.Pe de altă parte, cheltuielile militare ale Federației Rusie și a Chinei, inclusiv cele ale NATO, UE și SUA, cu tonuri evident diferite, în calitate de concurenți strategici - dacă nu adversari - nu vor fi afectate. În plus, contextul internațional va fi mai puțin stabil și mai puțin sigur, odată ce valul Covid-19 va trece și nu va necesita tăieri, ci mai degrabă o relansare a capacității statelor europene de a-și garanta securitatea [4]. Conform raportului Institutului Internațional de Cercetare pentru Pace de la Stockholm, în anul 2019 cheltuielile militare globale s-au ridicat la cifra de 1.917 miliarde de dolari, ceea ce denotă o creștere de 3,6% față de anul 2018 și 7,2 față de 2010. Spre deosebire de cheltuielele destinate domeniului militar, bugetul anual al Organizației Mondiale a Sănătății corespunde cu 0,11% din cheltuielile militare, adică în jur de două miliarde. Astfel, conform estimărilor înaintate de către A. Manciulli, în următorii ani, volumul cheltuielilor militare ar putea fi redus [4]. Vor fi mai puține capacități financiare și disponibilități politice pentru operațiuni de menținere a păcii, gestionarea crizelor, precum și pentru deschiderea canalelor diplomatice și consolidarea proceselor de pace.

La jumătatea lunii aprilie 2020, Oficiul Națiunilor Unite pentru Coordonarea Afacerilor Umanitare a reamintit că este esențial Planul de intervenție umanitară globală să fie finanțat și că resursele nu trebuie scăzute. Capacitatea de deținere sistemică a multor țări și zone este îndoielnică, în special atunci când este slăbit de anii de conflict. În Afganistan, de exemplu, mai mult de 50% din populație trăiește sub pragul sărăciei, cel puțin 9 milioane de locuitori (din aproximativ 35) au nevoie de ajutor umanitar. Potrivit Băncii Mondiale, există doar 3 medici la 10.000 de locuitori. Și indicele global de securitate a sănătății, recordul care măsoară pregătirea pentru a face față epidemiilor, situează țara printre cele mai puțin pregătite din lume.

În Siria, unde criza umanitară a intrat în al zecelea an, peste 11 milioane de oameni au nevoie de asistență umanitară și alte 5,6 milioane au părăsit țara. În Yemen, 80% din cei 24 de milioane de locuitori necesită deja asistență sau protecție, iar agențiile umanitare ajută mai mult de 13 milioane de oameni în fiecare lună. Dar fondurile sunt puține: 31

dintre cele 41 de programe majore ale Națiunilor Unite s-ar putea închide în scurt timp, dacă nu mai ajunge finanțare [1].

De asemenea, pandemia COVID-19 va avea efecte politico-strategice mai serioase și mai durabile asupra securității internaționale. În viitorul imediat, o inițiativă fundamentală pentru apărarea europeană, cum ar fi Fondul european de apărare (FEA), este în pericol. Alocarea planificată de 13 miliarde de euro ar putea fi redusă dacă UE nu va utiliza resurse noi adecvate pentru a face față impactului socio-economic al pandemiei. O posibilă reducere a FEA ar îndepărta impulsul tehnologic și de producție dintr-un sector de înaltă tehnologie, care angajează muncitori calificați și este un motor pentru exporturile europene. În combinație cu reducerile din bugetele naționale, o reducere a FEA ar dezactiva și Cooperarea Structurată Permanentă (PeSCo), lansată la inițiativa a 25 de state membre pentru a dezvolta în comun capacitățile militare - dezvoltare care, cu siguranță, nu se întâmplă fără costuri. În condițiile în care întregul spațiu european este afectat de pandemia Covid-19, iar reacția UE (instituții și state membre) a fost lipsită inițial de reacție, a generat o criză de consens în mai multe țări. În acest context, drept exemplu poate fi adus cazul Italiei unde, conform sondajului Demos, 70% dintre respondenți au puțin (21%) sau nimic (49%) încredere în Uniunea Europeană. Dacă, în fața recesiunii în curs de desfășurare, UE nu va oferi răspunsuri adecvate, criza socio-economică se va transforma într-o contestație politică mai puternică asupra procesului de integrare europeneană: o febră mult mai mare decât cea în urma performanțelor slabe ale Uniunii în caz de crize, migrații și finanțării. În acest sens, pandemia nu s-ar schimba, ci ar accelera o tendință, deja în curs [5].

În acest scenariu, ar exista un risc nu numai politic, ci și strategic și de securitate. Într-adevăr, o Uniune în scădere ar fi mai puțin capabilă să asigure stabilitate și pace de care Europa se bucură în mod excepțional pe parcursul a 75 de ani. Într-o lume guvernată de politica puterii, statele europene individuale ar fi mai slabe în fața provocărilor la adresa securității lor naționale. Acest scenariu, din păcate, curent în istoria Europei, ar putea reprezenta cea mai gravă consecință a pandemiei asupra securității regionale, inclusiv și a securității internaționale[5].

Actualmente, securitatea internațională este caracterizată prin prezența a două tendințe: cea care vizează nevoia de colaborare pentru a consolida răspunsul la amenințarea pandemică pe de o parte, și, cea de a doua tendință-izolarea ca protecție primară. Analizele efectelor pandemiei asupra conflictelor se referă, de asemenea, la un scenariu dublu. Cei care consideră criza fără precedent ca o oportunitate, capabilă să aducă discontinuități pozitive pentru pacea și securitatea internațională și cei care dimpotrivă, prevăd un antagonism mai mare, violență, fricțiuni geopolitice. Criza Covid-19 oferă noi oportunități -de a forța conflictele în curs de desfășurare sau, poate duce și la un rezultat opus, descurajând declanșarea de noi războaie și scăderea intensității războaielor actuale, în unele cazuri până la armistiție

Amenințarea teroristă ar profita de criza coronavirusului, de efectele sale asupra societăților deja fragile și instabile. Organizațiile jihadiste nu au renunțat la intențiile și interesele în unele zone - Africa de Nord, Africa de Vest și Sahel - pot promova și mai mult tulburare și insecuritate. Violența ar putea condiționa apariția nu doar a noi radicalisme de origine confesională, dar ar putea condiționa și recesiuni economice grave [4].

Pandemia oferă, de asemenea, un teren comun pentru actorii opuși, o oportunitate de dialog între beligeranți, în numele unui interes comun și crucial: reținerea daunelor colective, supraviețuirea. La 23 martie, secretarul general al ONU, António Guterres, a solicitat „încetarea focului imediat la nivel global, în fiecare colț al planetei", pentru a diminua pericolele pandemiei. Cererea de a proteja populațiile cele mai vulnerabile de pe planetă și ideea că pandemia oferă o oportunitate de a înlocui conflictele militare ale proceselor politice coexistă în apelul lui Guterres. Armistițiile care au existat precedent au fost ca un răspuns la dezastre naturale: aproximativ o treime din armistițiile înregistrate în baza de date a Institutului de Cercetări pentru Pace de la Oslo au motivații umanitare. Există, de asemenea, exemple de armistiți umanitari care au dus la o pace de durată. Așa cum s-a întâmplat în urma tsunamiului din 2004 în Oceanul Indian, când Mișcarea Free

Aceh a adoptat încetarea focului cu autoritățile indoneziene, care luni mai târziu ar fi dus la un acord de pace după 30 de ani de conflict. ONU a înregistrat peste 10 cazuri în care cel puțin unul dintre actorii în conflict a semnat încetarea focului, inclusiv Columbia, Filipine, Yemen, Sudan, Camerun, Thailanda. Dar rezultatele sunt precare, reversibile, motivele încetării focului diferă de la caz la caz [1].

Făcând referință la tezele înaintatte de către D. Hosseini, director al programului de studii strategice la nivel global sub președintele Iranului, este prematur să prezici impactul focarului de coronavirus asupra politicii globale. Adâncimea acestui impact depinde de durata crizei, mai ales în statele de frunte ale economiei mondiale. Până în prezent, această boală a afectat economia mondială cu câteva trilioane de dolari și a provocat o încetinire relativă, însă situația se poate agrava[8]. Profesorul de științe politice din cadrul Universității din Alabama de Sud, N. Entesar consideră că pandemia a avut și va avea un impact negativ asupra economiei globale, iar probabilitatea ca aceasta să se schimbe pentru o perioadă este mare. Ne putem aștepta la schimbări serioase în structura sistemului politic internațional. Deși abordarea administrației Trump față de COVID-19 a arătat că Statele Unite nu sunt gigantul puternic pe care unii și-l imaginau[8].

Impactul pandemiei în țările în conflict și în statele fragile este diferit, de la o țară la alta, de la o regiune la alta. Criza Covid-19 afectează toată lumea, dar fiecare țară pornește de la condiții diferite și de la un sistem mai mult sau mai puțin capabil să absoarbă și să reacționeze la traume. Lunile martie și aprilie ale anului 2020 au servit pentru aplanarea curbei în China, Europa și Statele Unite și au fost necesare măsuri politice și economice extraordinare pentru a evita prăbușirea sistemului financiar internațional. Acum, principala provocare va fi reducerea valurilor de șoc în țările cu crize umanitare, unde consecințele pot fi deosebit de grave.

Impactul pandemiei asupra sistemului internațional instabil ar putea acționa ca un accelerator pentru numeroase schimbări deja în curs, inclusiv ar putea condiționa o posibilă agravare a tensiunilor existente. Astfel, din cauza unei recesiuni economice globale, statele ar căuta soluții într-o cheie suverană și protecționistă. Ca reacție politică, pandemia ar putea favoriza și o posibilă creștere a rivalităților și a naționalismului; în timp ce pe plan intern, în multe țări ar putea contribui la slăbirea conducerii naționale, poate deja fragile și ar facilita nu numai alegerile de politică internă orientate către suveranitate și izolaționism, dar și orice forme, mai mult sau mai puțin marcate, de derivă autoritară, pentru a răspunde fricii și dorinței de stabilitate. Acestea sunt riscuri care trebuie luate în considerare, deoarece ar putea duce și la pericole potențiale pentru securitatea internațională.

De asemenea, în statele fragile sau aflate în conflict, suveranitatea este contestată, teritoriul fragmentat, iar nivelul de încredere între popor și putere mai șubredă, legitimitatea instituțională deficitară. Pandemia ar putea acționa ca un detonator al instabilității politice și sociale, evidențiind inegalitățile, creșterea frustrării și a sentimentelor de nedreptate economică și excluziune socială, compromițând în continuare relația dintre instituții și organisme sociale și oferind noi oportunități de legitimare provocatoare, chiar violente. La rândul său, lipsa de încredere între cetățeni și reprezentanții instituționali riscă să pună în pericol încercările de combatere a crizei de sănătate, așa cum a făcut Ebola în Guineea, Liberia și Sierra Leone în 2014. Un pericol a crescut prin fragmentarea teritoriului, disputată între diferiți actori cu suveranități parțiale și agende opuse și prin corupție. Corupția dăunează legitimității și, la rândul său, deficitul de legitimitate instituțională alimentează puterea grupurilor anti-guvernamentale. Le permite să conteste mai ușor monopolul suveranității, oferă oportunități de a exercita violența politică și de a o legitima [2].

Deși cu diferențe semnificative, grupurile care sunt atribuite salafism-jihadiștilor recunosc în pandemie o oportunitate de a câștiga consens, arată slăbiciunea adversarilor lor, obțin succese strategice sau propagandistice, se prezintă ca o alternativă credibilă în Asia, Orientul Mijlociu și Africa. Criza provoacă instabilitate, o condiție ideală pentru organizațiile jihadiste. Unii pot lansa noi ofensive împotriva guvernelor slăbite, pot profita de tulburările sociale, de a alimenta comunitatea sau de rupturile confesionale. Se poate

întâmpla în Somalia cu al-Shabaab, sau în Sahel, în Mali, Niger şi Burkina Faso, unde grupuri precum Jama'at Nasr al-Islam wal Muslimin (Jnim), organizaţia umbrelă din Al-Qaeda sau statul Islamul din Sahara (Isgs) ar putea să-l valorifice strategic. Grupurile jihadiste cu rădăcini teritoriale şi sociale, cu ambiţie guvernamentală, care au câştigat consensul oferind acele servicii de securitate şi guvernare negarantate de guverne, şi-ar putea consolida legitimitatea. De exemplu, talibanii din Afganistan încearcă să facă acest lucru: cel puţin, deocamdată, apelează la trupe umanitare pentru a valorifica victoria politică a acordului din 29 februarie cu Washington şi, între timp, guvernează porţiuni ale teritoriului prin organizarea de campanii pentru conţinerea virusului. În Siria de Nord-Vest, o poziţie similară este adoptată de Hayat Tahrir al-Sham, Organizaţia pentru Eliberarea Levantului, unul dintre cei mai reprezentativi actori ai lungi marşuri a jihadiştilor din instituţii: „guvernul mântuirii", frontul civil al grupului jihadist, a organizat campanii de prevenire şi informare şi a aplicat măsuri de retenţie cu mult înainte de regimul Assad. Atât pentru guverne, cât şi pentru actorii anti-guvernamentali, pandemia este o oportunitate şi o provocare. De fapt, acelaşi paradox se aplică şi celor doi: a se arăta suveran, deţinător al puterii alegerilor şi a regulilor, consolidează legitimitatea pe termen scurt, dar pe termen lung implică riscuri: responsabilitate, nevoia de a răspunde pentru munca cuiva [2].

Pandemia mondială Covid-19 poate avea consecinţe economice. Înainte de începutul său, am intrat într-un sezon caracterizat, pe de o parte, printr-o tensiune crescândă între marile puteri, iar pe de altă parte printr-un climat răspândit de nesiguranţă, determinat de schimbările bruşte din ultimii ani: de la revoluţia digitală la marile fenomene migratorii şi la schimbări climatice, până la conflicte locale şi terorism. Fostul diplomat iranian la ONU (Geneva şi New York) K. Ahmadi consideră căconsecinţele economice ale coronavirusului, care a provocat o recesiune în multe ţări, sunt evidente[8]. Aceeaşi opinie este împărtăşită şi de către H. Valeh conform căruia efectele coronavirusului au mai multe aspecte, inclusiv economice.Din perspectivă economică, criza Covid-19 va conduce la o scădere a PIB-ului şi la creşterea datoriei publice, precum şi la o creştere accentuată a inflaţiei. Dacă un medicament sau un vaccin nu este creat până la şase luni, situaţia economică a multor ţări, chiar şi în ţările dezvoltate, va intra în criză [8].

Un alt impact al pandemiei Covid-19 asupra securităţii internaţionale va condiţiona slăbirea industriei, atât la nivel regional, cât şi internaţional. Conform estimărilor FMI, pe parcursul anului 2020 PIB-ul total al UE se va prăbuşi cu 6,1%. O scădere similară cu cea a UE va fi prezentă în Statelor Unite (-5,9%) şi Marea Britanie (-6,5%). Spre deosebire de statele occidentale, conform prognozelor, PIB al Chinei va avea o creştere 1,2. Astfel, în condiţiile recesiunei generale euro-atlantice, industria aerospaţială, de securitate şi de apărare va avea de suferit. În primul rând, această recesiune va fi condiţionată de scăderea drastică a comenzilor de la companiile aeriene aflate în criză. Sectorul industrial va suferi, de asemenea, o încetinire a producţiei din cauza carantinei, a crizelor probabile ale companiilor aferente - în special a celor mai mici - şi a prăbuşirii preţurilor bursiere, ceea ce va reduce marja de manevră financiară. În condiţiile create, Statele Unite vor recurge la măsuri puternice de sprijin pentru industria sa. Sprijinul vizat este, de asemenea, indispensabil în Europa, unde industriile naţionale fac parte dintr-o reţea europeană articulată de cooperare, în special în sectoarele aeronautice, navale, spaţiale, industria constructoare de elicoptere şi rachete. Cu toate acestea, aceasta este o acţiune dificilă pentru o Uniune în care politica de apărare industrială necesită o cooperare constructivă între statele membre şi cu Comisia Europeană [4].

Pandemia dăunează economiilor naţionale. Economiile se micşorează, perioadele de revenire sunt incerte la creştere. Criza declanşează datorii uriaşe şi cereri de redistribuire şi alocare diferită de resurse către state: frâne fiziologice asupra cheltuielilor, pe care politica ar putea fi obligată să le satisfacă cel puţin parţial.

Criza Covid-19 are impact şi asupra populaţiilor. Diferite în ceea ce priveşte condiţiile sociale şi sistemele politico-instituţionale, ţările aflate în conflict şi statele fragile - inclusiv Afganistan, Yemen, Siria, Libia, Somalia, Sudan şi Sudanul de Sud, Mali, Nigeria, Republica Democrată Congo - sunt unite de fragilitatea economică , instabilitate politică,

falimentare a instituțiilor, sisteme de sănătate inadecvate. Acestea sunt locurile în care populația și sistemul instituțional sunt cele mai vulnerabile, așa cum arată celelalte două date: dependența serviciilor publice de agențiile umanitare și dependența fondurilor de stat de donatorii internaționali.

Cele mai expuse categorii de pe planetă sunt refugiații (26 de milioane la nivel mondial), persoane strămutate intern (41 de milioane), forțați în locuințe precare și în condiții de sănătate, precum și migranții, prinși în țările din mijloc și pe mări. Majoritatea refugiaților trăiesc în țări cu venituri mici sau medii, cei cu cele mai mari rate de malnutriție și boli care slăbesc sistemul imunitar. Sunt zone în care declinul economic post-Covid va fi cel mai imediat-Africa subsahariană, Orientul Mijlociu și Asia [1].

În țările aflate în conflict și în statele fragile cu o dependență puternică de donatorii internaționali și agențiile umanitare, declinul este accentuat. Sistemul umanitar deja subfinanțat de gestionare a crizelor este sub presiune. Munca organizațiilor umanitare a fost parțial compromisă.

Politic, odată cu răspândirea virusului, prioritatea securității militare va fi înlocuită cu securitatea sanitară. Guvernele vor trebui să reducă cheltuielile cu apărarea în favoarea cheltuielilor cu sănătatea. Drept urmare, dorința pentru un stat de bunăstare în lumea liberală se va intensifica. Alinierea forțelor sociale se va schimba sub forma societății civile și a partidelor, vocea ecologiștilor și a locuitorilor locali va deveni mai tare[8].

În contextul crizei Covid-19, securitatea alimentară este una dintre cele mai presante probleme. În Marele Corn al Africii, coronavirusul ajunge simultan cu roiurile migratoare de lăcuste, care amenință securitatea alimentară din Etiopia, Kenya, Somalia, Tanzania, Uganda, Sudan și Sudanul de Sud, unde peste 25 de milioane de persoane sunt deja foarte nesigure de punct de vedere alimentar. În Sahelul central, o „zonă fragilă prin excelență" care include zonele de frontieră din Burkina Faso, Mali și vestul Nigerului, cu cel mai vulnerabil sistem de sănătate de pe planetă, 43.000 de oameni au murit în urma conflictelor în 2019, și un milion depersoane s-au strămutat. Planul de reacție umanitară pre-Covid 19 a fost finanțat doar la 10%. Odată cu sosirea coronavirusului, există riscul de „o criză peste o altă criză", denunță Programul alimentar mondial. În bazinul Lacului Ciad, afectat de ani buni de violența lui Boko Haram și nu numai, de efectele schimbărilor climatice și a sărăciei, în anul 2020, conform estimărilor, peste 4 milioane de persoane vor fi victime ale insecurității alimentare și 400.000 de copii riscă să moară din cauza malnutriției. David Beasley, directorul executiv al Programului alimentar mondial, spune că dacă pandemia nu va fi soluționată, în 2020 există riscul unei dublări a persoanelor amenințate de insecuritatea alimentară, numărul acestora trecând de la 135 la 265 milioane. Printre țările cele mai afectate, multe sunt în conflict (inclusiv Yemen, Republica Democrată Congo, Afganistan, Siria, Nigeria, Sudan de Sud) [1]. În țările fragile, cu multiple crize și efecte multiplicante absente în altă parte, provocarea globală asupra sănătății poate declanșa conflicte noi sau poate agrava cele existente.

Concluzii.

Astfel, supunând analizei impactul crizei Covid-19 asupra sistemului internațional de securitate, devine clar că această situație globală va aduce o serie de schimbări și efecte de răspândire în viața noastră și în politica internațională. Odată cu emergența pandemiei și cu ceea ce va urma, va fi clar că asigurarea securității devene din ce în ce mai mult o problemă globală, care afectează societățile noastre, politica, economia, mediul, sănătatea publică, viața de zi cu zi a tuturor. Doar cu efort comun, consolidând colaborarea cu toate țările cu care ne putem împărtăși valorile, inclusiv siguranța în primul rând, vom face acestui lucru.

BIBLIOGRAFIE:

1. Battiston G. Guerra, fame e pandemia:se il virus colpisce i piu fragili. https://www.ispionline.it/it/pubblicazione/guerra-fame-e-pandemia-se-il-virus-colpisce-i-piu-fragili-26056
2. Guterres avisa de que la pandemia del coronavirus amenaza "la paz y la seguridad" internacionales. https://www.europapress.es/internacional/noticia-guterres-avisa-pandemia-coronavirus-amenaza-paz-seguridad-internacionales-20200411042429.html
3. Les questions de sécurité : une préoccupation d'importance mondiale au XXIème siècle.http://www.irenees.net/bdf_fiche-analyse-539_fr.html
4. Manciulli A. La pandemia e i rischi per la sicurezza internazionalehttps://europaatlantica.it/emergenza-coronavirus/2020/04/la-pandemia-e-i-rischi-per-la-sicurezza-internazionale/
5. Marrone A. Tre effetti del COVID-19 sulla sicurezza internazionale. https://www.affarinternazionali.it/2020/04/tre-effetti-del-covid-19-sulla-sicurezza-internazionale/
6. Nones M. Covid-19 e (in)secureza internazionale. https://www.affarinternazionali.it/2020/04/covid-19-e-insicurezza-internazionale/
7. Trebuie să ne pregătim pentru al doilea val pandemic, declanşat de Guvernul Mondial. https://www.art-emis.ro/analize/trebuie-sa-ne-pregatim-pentru-al-doilea-val-pandemic-declansat-de-guvernul-mondial?fbclid=IwAR2KGHAWm11ujg_UQyS_ryNQ-i1TUGBrBqwdIayCXVx-ij9hVuvaUbBLb0E
8. Влияние коронавируса на международных процессов. https://ru.irna.ir/news/83737252/%D0%92%D0%BB%D0%B8%D1%8F%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%83%D1%81%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%8B%D1%85-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%81%D0%BE%D0%B2